

Mielekkäästi töihin! Työtä ja tukea IPS-työhönvalmennuksella
IPS-kehittämishankkeen laajennus
24.1.2023

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Helka Raivio

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

**Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**

IPS- Sijoita ja valmenna -kehittämishanke 2020-2023/24

- Toteutamme MT-strategian **työelämään kuntouttavien mt-palvelujen sisällöllistä ja toiminnallista muutosta**
 - Jatkamme toimintaa osana RRP-ohjelmaa
 - Kohderyhmänä työkäiset (18-64-v.) mt-häiriötä sairastavat henkilöt; painottunut psykoosisairauksiin
 - **IPS-toimintamalli otetaan käyttöön** osana alueellisten kokeilujen **psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen palveluita**
 - Edistämme mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden **työmarkkinoille pääsyä, paluuta ja siellä pysymistä**
- THL:n IPS-tiimissä **vastaamme kokeilujen toiminnan tuesta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannasta**

IPS-toimintamallin ytimessä

Vakavakaan mielenterveyden häiriö ei ole este työnteolle!

Taustalla **näkemyks työnteosta olennaisena osana ihmisen toipumista ja yhteiskuntaan osallistumista**, ja tavoitteena työnhakijan työllistyminen normaaliin palkkatyöhön

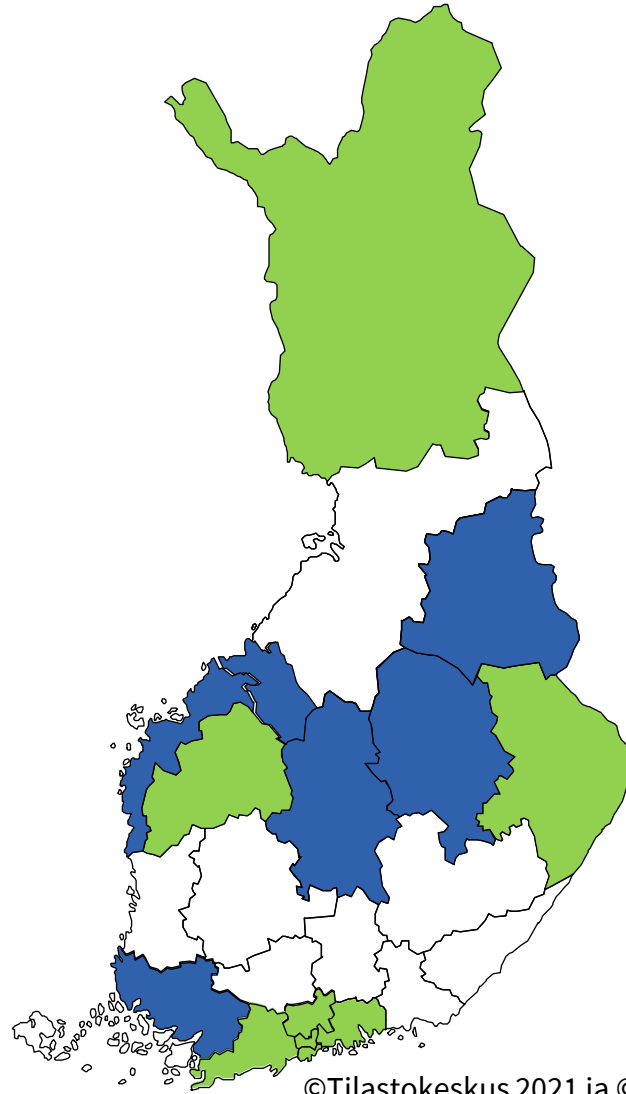
- Tasavertainen työskentely ns. normaalissa työsuhteessa ja työntekijänä toimiminen **mahdollistavat kenties keskeisimmän sosiaalisen roolin toteutumisen aikuisen henkilön elämässä**
- Siinä missä psykiatrisessa hoitosuhteessa voidaan kyllä vahvistaa työkyvyn psyykkisiä osatekijöitä kuten oireiden hallintaa, stressinsietokykyä, pystyvyyden tunnetta, itseluottamusta, motivaatiotekijöitä ja toiminnallista tavoitteellisuutta, **tapahtuu näiden valmiuksien siirtäminen käytäntöön kuitenkin työpaikalla** (Tuisku ym. 2013.)

IPS-toimintamallin toimeenpano 2023-2024

- Lapin hyvinvointialue
- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
- HUS Yhtymä & Uudenmaan TE-toimisto
- Helsingin kaupunki
- Kainuun hyvinvointialue
- Pohjois-Savon hyvinvointialue
- Keski-Suomen hyvinvointialue
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Pohjanmaan hyvinvointialue
- Varsinais-Suomen hyvinvointialue

IPS ei vielä kata:

- Kanta-Hämeen hyvinvointialue
- Päijät-Hämeen hyvinvointialue
- Pirkanmaan hyvinvointialue
- Satakunnan hyvinvointialue
- Etelä-Savon hyvinvointialue
- Etelä-Karjalan hyvinvointialue
- Kymenlaakson hyvinvointialue
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Ahvenanmaan maakunta

©Tilastokeskus 2021 ja ©Kuntaliitto 2021

Työkykyohjelman laajennus 2023-2024 (RRP)

Laatukriteereihin perustuva työhönvalmennus käyttöön:

- Satakunnan hva
- Pohjois-Pohjanmaan hva
- Päijät-Hämeen hva
- Varsinais-Suomen hva
- Pohjanmaan hva
- Pohjois-Savon hva

IPS-työhönvalmennus osana tuettua työllistymistä

TUETTU TYÖLLISTYMINEN (Supported Employment, SE)

1980-luvulla USA:ssa nuorille ja kehitysvammaisille kehitetty työllistymismenetelmä

Palvelun sisällöt:
työelämään sijoittumisen tuki,
työn ylläpitämisen tuki &
työelämässä pysymisen tuki

Tavoitteena osatyökykyisen henkilön työllistyminen avoimille työmarkkinoille palkkatyösuhteeseen työhönvalmentajan tukemana

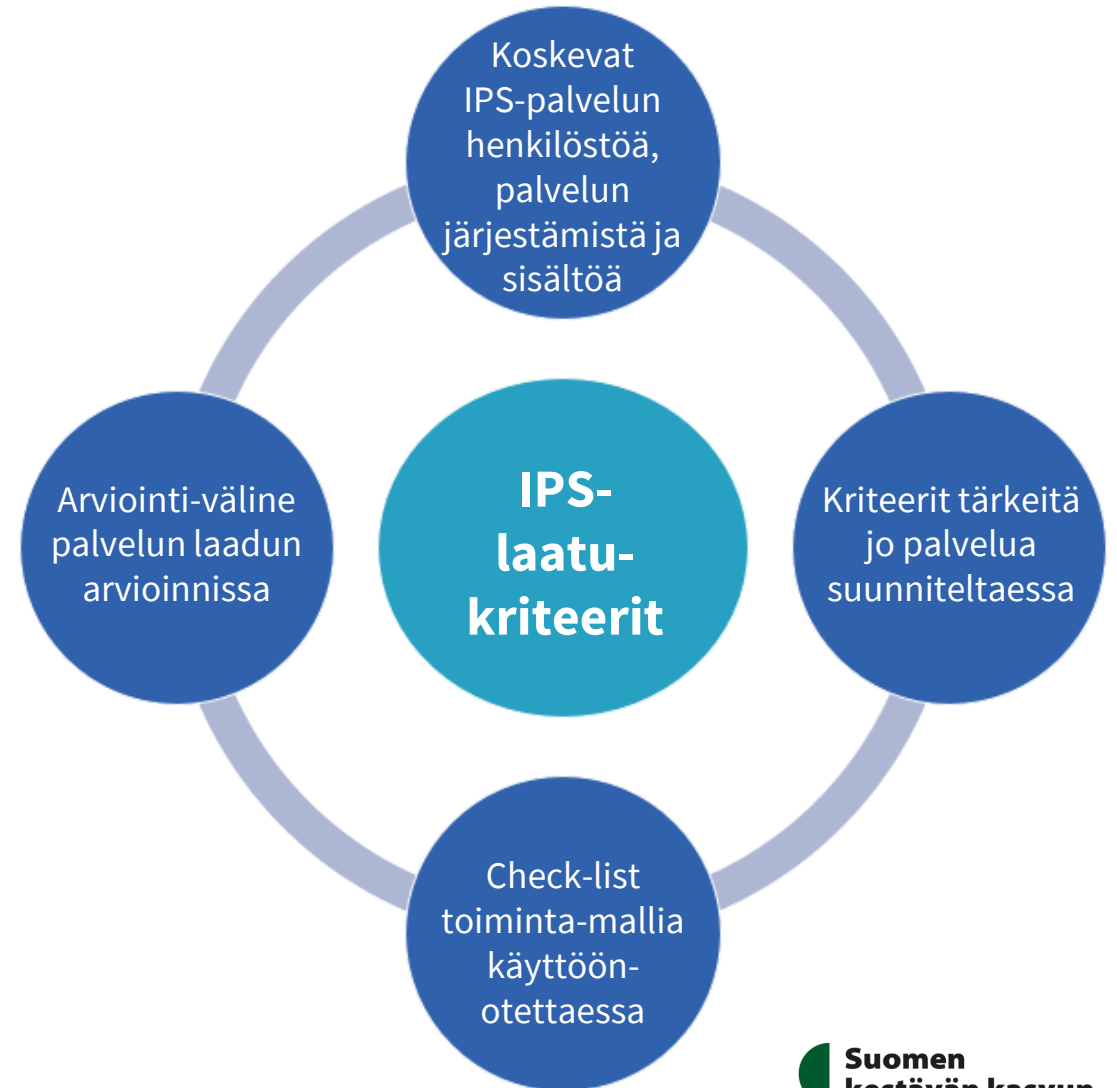
IPS-toimintamalli on edelleen kehitetty SE:stä. Tavoitteena parantaa vakavista mielenterveyden häiriöistä kärsivien henkilöiden työllistymistä tukevien palveluiden laatua ja vaikuttavuutta.

Molemmissa toimintamalleissa keskeisin ero perinteisiin osatyökykyisten työllistymistä tukeviin palveluihin: valmennus ja kuntoutus tapahtuvat voittopuolisesti työpaikalla

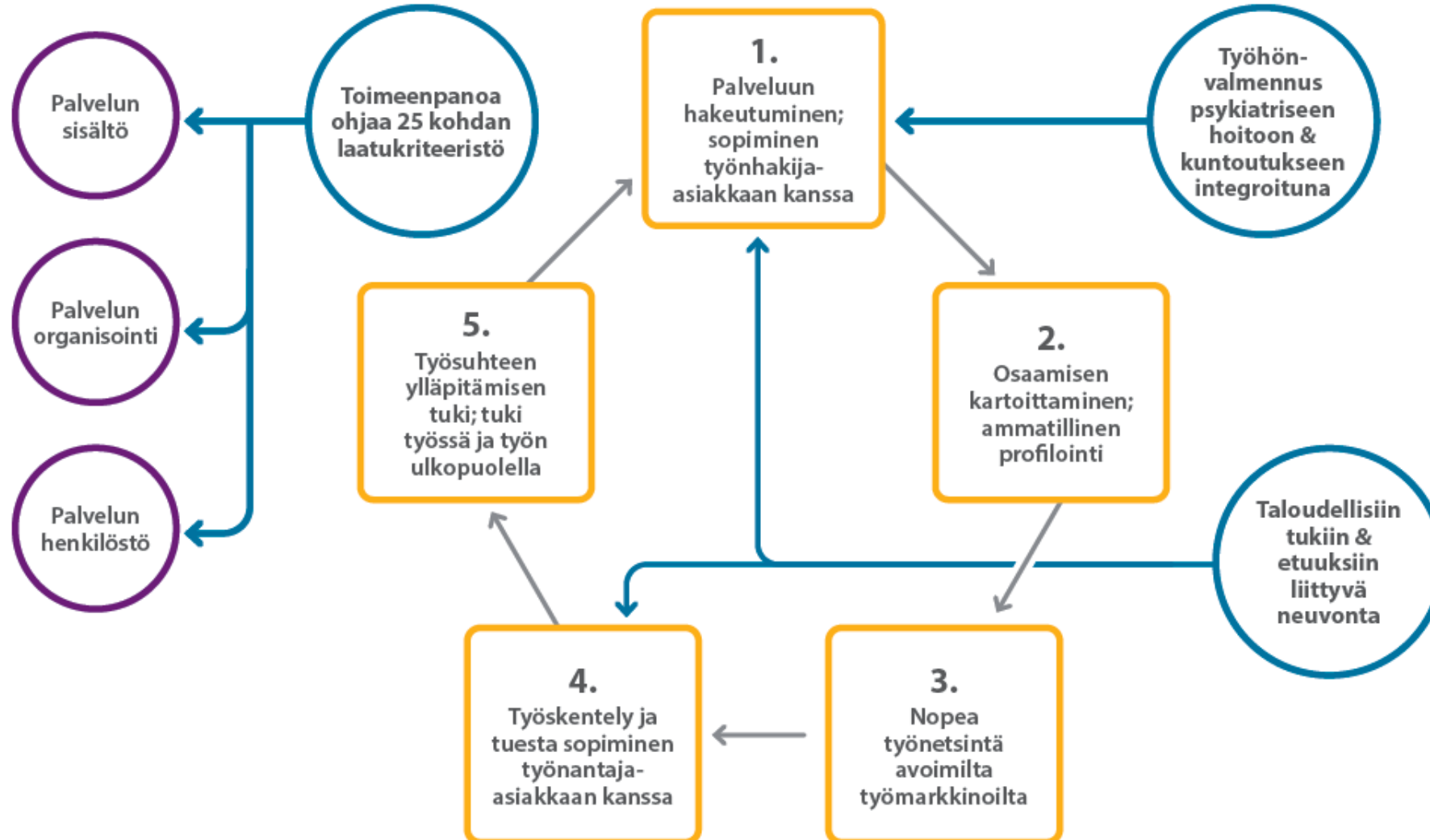
Työhönvalmentajat toimivat työpaikalla osatyökykyisen henkilön, työnantajan & työyhteisön tukena

Laatuperusteinen IPS-työhönvalmennus on ”tiukasti manualisoitu” prosessi

- Laatuperusteisuus tarkoittaa, että
 - toiminta on tutkittuun tietoon eli tutkimusnäyttöön perustuvaa
 - interventiota **toteutetaan toiminnan kehittäjien laatimien laatuksiteerien ja/tai käsikirjan mukaan**
- Alkuperäinen toimintamalli ja laatuksiteerit 1997 (Bond, Becker, Drake, & Vogler), päivitys 2008 (www.ipsworks.org)
 - Asiakasprosessia raamittamassa myös asiakastyötä tukeva lomakkeisto
 - Tukee ja rytmittää asiakastyötä läheteestä työssä pysymisen tukeen ja palvelun päättämiseen
 - materiaalit suomennettu ja ruotsinnettu IPS-kehittämishankkeessa (thl.fi/ips)

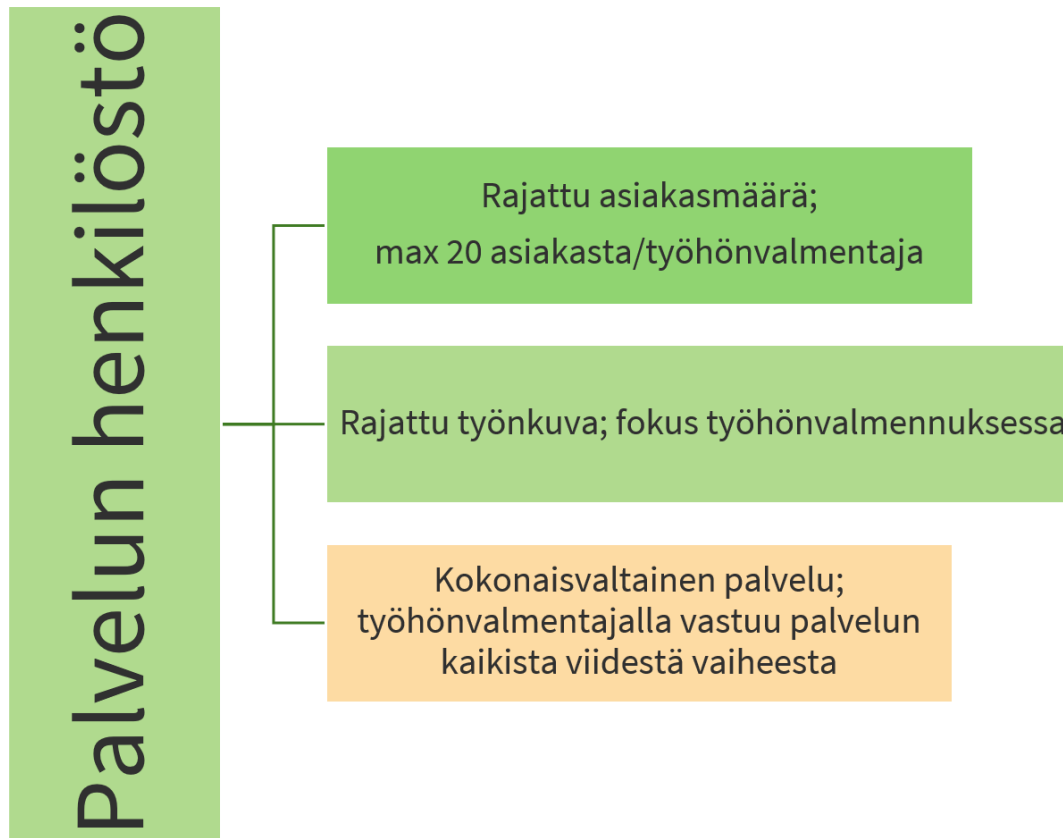
Tuetun työllistymisen viisi vaihetta (IPS-täydennyksin)

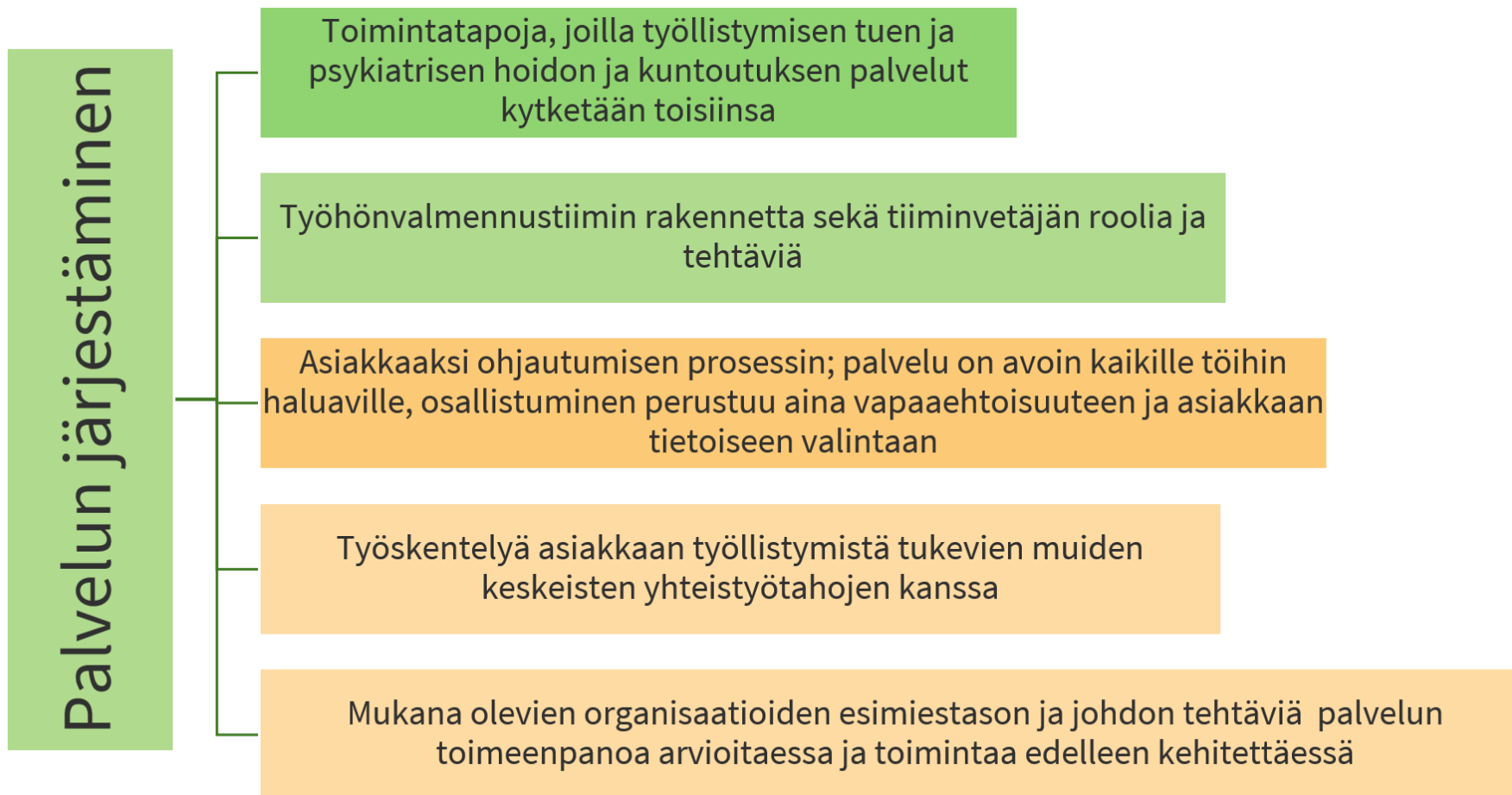
IPS-palvelu suhteessa muihin vastaaviin palveluihin

- **Kustannukset samansuuntaisia** muiden työllistymisen ja työhön kuntoutumisen tukipalveluiden kanssa
- Toiminnan **tuloksellisuus kaksinkertainen** verrokkipalveluihin nähden (Harkko ym. 2018)
 - Työllisyyskerroin eurooppalaisten tutkimusten perusteella 0,37 (verrokki 0,20)
 - TYP:n työhönvalmennuksen yhteys työllistymiseen 20,6 %:n (Pitkänen ym. 2019)
 - TYP:n kuntouttavan työtoiminnan yhteys työllistymiseen 5,8 % (Pitkänen ym. 2019)
- Urakehitys: osallistujat eivät ole vain työllistyneet, vaan hakeutuneet myös opintoihin ja vaihtaneet työpaikkaa
- **Tulokset ja vaikuttavuus riippuvaisia menetelmäuskollisuudesta**, siitä kuinka hyvin onnistutaan noudattamaan kansainvälisiä laatukriteerejä

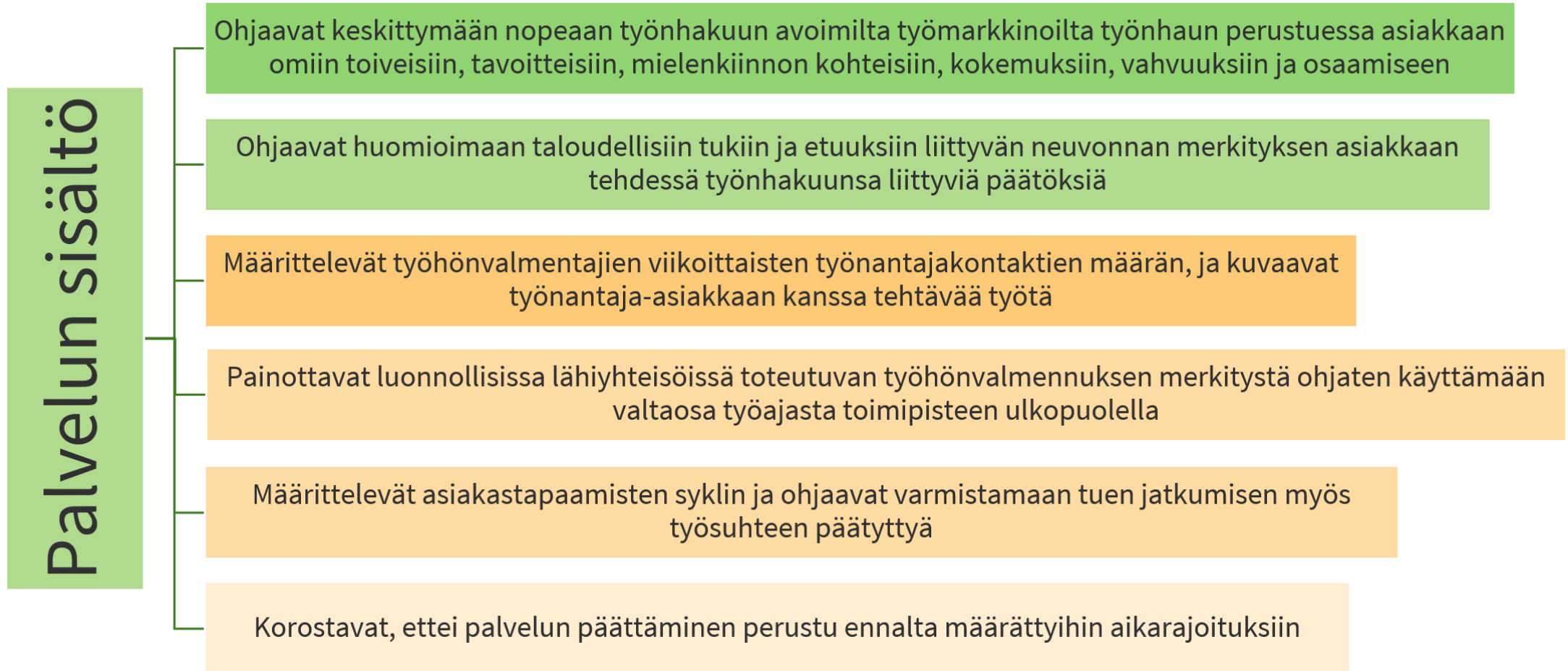
Palvelun henkilöstön osalta laatukriteerit määrittelevät

Palvelun järjestämisen osalta laatuksriterit määrittelevät ja kuvaavat

Palvelun **sisällön** osalta laatukriteerit

IPS-kehittämishankkeen tuloksia

Työllistymiskerroin koko IPS-hankkeen tasolla 41 %

E-P hva	HKI Psykoosi-palvelut	HUS Psykiatria	Uudenmaan TE-toimisto	Lapin hva	Siun sote
40%	47%	47%	41%	21%	31%

IPS-laatuarvioinnit (fidelity reviews) toteutettu kaikissa kokeiluissa

- Keskiarvo 94 / 125 = IPS-palvelu toteutuu ”vahvasti” kohtalaisella tasolla

E-P hva	HKI Psykoosi-palvelut	HUS Psykiatria & Uudenmaan TE-toimisto	Lapin hva	Siun sote
108 / 125	81 / 125	94 / 125	99 / 125	89 / 125

IPS-kehittämishankkeen tuloksia

- Paradigmamuutoksena: **ymmärrys työn merkityksestä osana toipumista syventynyt**
- Yksilötason muutoksina: **vaikutukset identiteettiin ja kokemukseen yhteiskunnallisesta asemasta** (tuettavasta potilaasta työnhakijaksi ja -tekijäksi)

Arviointitutkimuksen näkökulmasta

IPS-asiakkaat:

- Miehiä 62 %
- Keski-ikä 37,6 vuotta
- Ei ammatillista koulutusta 25 %
- Korkeakoulututkinto 20 %
- Kuntoutustuella tai työkyvyttömyyseläkkeellä 52 %
- Ei lainkaan työkokemusta 22 %
- Vähintään 10 vuotta työkokemusta 25 %

Puolen vuoden kohdalla:

- Asiakkaista 50 % edennyt työmarkkinoille ja 33 % työllistynyt avoimille työmarkkinoille tavanomaiseen palkkatyöhön
- Työsuhteista valtaosa osa-aikaisia 85 % ja tuntipalkkaisia 68 %
- Ensimmäisen työsuhteen alkamiseen kului keskimäärin 96 päivää
- Valtaosa ei kertonut mielenterveyden häiriöstä työpaikalla 68 %
- Psykososiaalisen hyvinvoinnin muutokset vähäisiä

Kurkistus työnimikkeisiin

Aamiaistarjoilija

Apumies

Asiantuntija

Askarteluohjaaja

Koordinaattori

Kierrätystyöntekijä

Kiinteistönhoitaja

Konttityöntekijä

Copywriter

Henkilökohtainen

avustaja

IT-tukihenkilö

Tutkimushaastattelija

Yhdistelmäajoneuvon

kuljettaja

Pesulatyöntekijä

Postinjakaja

Rakennustekninen

suunnittelija

Lähihoitaja

Museoassistentti

Muuttoapulainen

Kokemusasiantuntija

Koirahoitaja

Kouluavustaja

IPS-arviointitutkimus 2023 ja eteenpäin

- Vuosina 2021-2022 kertyneen datan analysointi alkaa tammikuussa, **loppuraportti valmistuu syksyllä 2023**
- RRP-kaudella IPS-arviointitutkimus laajenee uusiin hankkeisiin
 - Tiedonkeruu pysyy samana lukuun ottamatta:
 - Asiakkaiden kyselytutkimus jää pois
 - Lisäyksenä hoitotaholle suunnattu toipumisorientaatiota mittaava kysely, joka toteutetaan hankkeen alussa ja lopussa
 - Arviointitutkimuksen laajennus THL:n eettisen toimikunnan käsittelyssä, **tutkimusluvut uusien aloittavien kokeilujen organisaatioista haetaan tammi-helmikuussa 2023**

Lopuksi

- Jokaisen oikeus työhön koskee myös ns. heikossa työmarkkina-asemassa olevia ryhmiä
 - Lähtökohtana ovat erityisesti YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeusjulistus, (1948) 23. artikla **jokaisen oikeus työhön** sekä
 - YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, (2006) 27. artikla **vammaisten henkilöiden oikeus työhön ja työllistymiseen**

"Persons with disabilities include those who have long-term physical, **mental**, intellectual or sensory **impairments** which in interaction with various barriers may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others."

 - Huomioitavana, ettei YK:n vammaissopimuksen suomalainen käännös tavoita sitä englanninkielisen käsitteen viestiä, että kyseessä on henkilö, jonka eräänä piirteenä on toimintarajoite. Näin ollen toimintarajoitteen käsite lähestyy vammaisuuden käsitettä, ja **vammaissopimus koskee myös mt-häiriöihin sairastuneita henkilöitä.**
- Tuetun työllistymisen työhönvalmennus tukee osallistavien työmarkkinoiden rakentamista sekä edistää tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua työelämään

www.thl.fi/ips

IPS-kehittämishankkeen yhteystiedot

Helka Raivio
projektipäällikkö
p. 029 524 7183

Kaija Appelqvist-Schmidlechner
tutkimuspäällikkö

Minna Ahola
erikoissuunnittelija

Noora Sipilä
arviointitutkija

etunimi.sukunimi@thl.fi

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

**Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**

**Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos**

Mielenterveysstrategia 2020-2030

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

**Suomen
kestävän kasvun
ohjelma**

thl